

عنوان مقاله:

اتکای حد وسط بر قاعده درست ؛ نقدی بر تفسیر حد وسط ارسطویی به مثابه معیار خود بنیاد عمل اخلاقی

محل انتشار:

فصلنامه پژوهشهای فلسفی کلامی، دوره 21، شماره 82 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

سید جمال الدین میر شرف الدین - دانش آموخته دکترای فلسفه محض. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

حد وسط غالباً مهم ترین مفهوم در نگرش اخلاقی ارسطو معرفی شده، تا حدی که در بسیاری سنت های تفسیری نه یکی از مفاهیم ، بلکه جوهره نظریه اخلاقی ارسطو انگاشته شده است. این امر موجب گردیده تا درستی و نادرستی نگرش اخلاقی ارسطو در گرو اثبات یا نفی وجاهت حد وسط به مثابه معیار عمل اخلاقی قلمداد شود. با بررسی مسیر حرکت تفکر ارسطویی در اخلاق نیکوماخوس، آشکار می شود که او حد وسط را همچون امکانی در فهم و تحقق خیر عملی معرفی می کند، اما در ادامه مسیر به سنجش توانمندی آن در تحقق غایت پژوهش عملی می پردازد. در طول مسیر، روشن می شود که حد وسط در قامت قاعده ای کلی ، تنها بیان گر این است که می بایست در هر موقعیت به عملی متناسب با آن دست یازید. در واقع ، باید حد وسط در هر وضعیت بنا بر مقتضیات متعدد و متغیر هر موقعیت ، توسط شخص عامل اخلاقی تعیین شود. نتیجه این امر این است که حد وسط ، شهودی جزئی است، نه معیاری کلی و به همین جهت، خود نیازمند قاعده ای کلی در تعیین جزئی آن است. در نگرش ارسطو، حد وسط بر قاعده ای درست استوار است که درستی آن برخاسته از بستری است که آن را شکل داده است؛ این بستر نهایی و تکیه گاه بنیادین که قاعده درست در آن حضور دارد فرونسیس یا حالت دارندگی قاعده درست _ بر اساس دانایی عملی برخاسته از تجربیات عملی _ است. بنابراین، حد وسط متکی بر قاعده درست است که خود در فرونسیس حضور دارد و به همین جهت، حد وسط ارسطویی معیار و قاعده ای نهایی و خود بنیاد در فهم و تعیین عمل درست نیست ، بلکه خود بر قاعده درست استوار است؛ قاعده ای که با دانایی عملی (فرونسیس) همچون توانی در شناختن و عمل کردن، محقق می شود.

کلمات کلیدی:

حد وسط ، قاعده درست ، عمل ، معیار عمل اخلاقی ، شناخت جزئی ، فهم عملی (فرونسیس)

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1016529>

